

ՀԱՆԴԵՍ ՀԱՆԴԵՍԻՑ

ԵՒ

ԼՐԱԳՒՐ ԼՐԱԳՐԱՑ

ՌՈՒՍԱՀԱՅ ԹԵՐԹԵՐ

ՄՈՒՐԱՃ (Թիւ 4 և 5). — Նախորդ գրական և պատմական հետաքննարկական յօդուածները կը շարունակուին մի և նոյն ուղղութեամբ: Պ. Ստ. Մայիսանեան իր « Հայագիտութիւնը XXրդ դարի սկզբում » յօդուածը կը վերջացընէ յիշատակելով այն ամէն անձեր ու թերթեր որոնք փոքր ի շատէ նպաստեր են հայ գրականութեան բանասիրական ճիւղին: Յարգ. յօդուածագիրը նմանօրինակ ուսումնասիրութեամբ կը խոստանայ հայագիտութեան լեզուագիտական քննութեանց վրայ խօսելու: — Զարուրդ գրքին ինքնագիրն էր յոգեւածներէ եւ Ս. Նիկանցի (« Ռմ մահ ») պատմութեամբ: Խ. Խաչատրեանի « Սպասում գրքեր »-ը և Լեօն « Գրական կրօնատներ »-ը. այս վերնագրի տակ յօդուածագիրը կը խոստանայ գրել Տիւսարի և Հ. Զարհանաշեանի. Ս. Ռուկանի կենսագրութիւններն. մի և նոյն պարակին մէջ Մամուրեանի գրական գործունէութիւնը ուսումնասիրութեամբ և համառօտ Կենսագրականով և երկուստեքի առաջ Արաքսահամի (« Փիւնիկ ») թերթէն լուրջ և եր-

կար յօդուածներով արդէն իսկ զՄամուրեան լիովին ծանօթացուցած էր: — Հինգերորդ պարակին մէջ արդէն անուանի վիպագիրն Ներսիսեանը (« Արտիստ ») վերնագրով կը պատմէ երեսասարդի մը տխուր կենցաղը: Վեպատմութեան շինարարն է երաժիշտ քաղցրեղան Լեւոնը որ ամէն հանդիսականաց համակութիւնը կը վաշխէ, իր կրթութեամբ կը հաւաքէ բաւական ճամբար արդէս զի անով կարելի չէր խաղալ երթալ իր Լաւրեան քանդակ. կը գողնան իր վաստակով զոմարը. նա բանեղէն յետոյ զարմեալ կ'աշխատէ համարձի համար կարեւոր գումարն զիջելով. բայց երբ կը լսէ որ զԼաւրեան այլ եւս կարող չէ ձեռք բերել, ջրամոյն անձնապատմութեան կը գրմէ: Ա. Դար. քինեան երկար յօդուածով մը սկսած է Սալմաստի հայոց վերահսկող մանրամասն նկարագրել:

ՄԵԼԱԿ (Թիւ 89-132). — Կարունակուել Յովսէփ Սարգիսեան Արդուքիանի պատմութիւնը, ուր յիշուած է ազգի յատուկ իշխանութիւն կազմելու ծրարքը որ կը կոչուէր « Կերպ քաշ-

նարութեան ի մէջ երկուց ազգաց առաջ և հայոց »: Յօդուածագիրը կը պատմէ թէ Ռուսները Դերբինտ, Բաղու և ուրիշ անցքեր տիրապետելու ժամանակ Արդուքեան Ռուսաց բանակին ինչպէս օգներ է. մի և նոյն յօդուածին մէջ կը յիշէ Պաւելի յարաբերութիւնը հայոց հետ. յետոյ կը նկարագրէ Վրացուց Ռուսաց հետ միացման պատմութիւնը: Ռուսագրութեան արժանի են հետեւեալ յօդուածներն (91) « Պէպոթ երեսնամեակի առթիւ: — « Մերութիւնը եւ կոն յերա դէմ » Բժ. Վ. Արծրունի: — « Խաչատրյանում ուղեւորի Թուրքի աղաւորութիւններ » Ա. Անարունեանի, ծանօթ վիպասանն այս յօդուածը շատ նկարագրել է և ընդհանրապէս գրուած է այն զգայուն և գեղեցիկ ոճով որ բնական է տաղանդաւոր Ահարոնեանին: (116) Լրագիրը Մելեան քահանայի « Պահանայական խնդրի լուրջ » գրութեան առթիւ մի քանի յօդուածներով կը խօսէ բաւանայական ծանօթ հարցերու վրայ: — « Միթիթարեան յօդուած » Զ. Կարա-Մարգար:

ԹՐԲԱՀԱՅ ԹԵՐԹԵՐ

ՌԻՒԶԱՆԴԻՐՈՆ (1364-1440). — Պ. Իրեւանի Գեղեանի ծոցով լրագրական հայաթերթին մէջ Ռուսագրութեան արժանի յօդուածներ կը գտնենք հետեւեալներն. (1364) « Մաղկապարտի տպագրութիւններ » Մ. Ստրաւանով: — (1367) « Մեր եկեղեցի, երգեցողութիւններ »:

Ա. Ա. Այսօյանեան և Խմբ. — (1378-6) « Կեանքիս Հայ վանքերը » Տ. Ե. Պալեան: Մեծարգոյ յօդուածագիրը երկար անտէն ի վեր շարք մը յօդուածներով Հայ վանքեց պատմութիւնը կը գրէ. անտարակոյս այդ յօդուածները առանձին չգրով կը հրատարակուին: —

(1384) « Գերբ իշխոյ » Բաղդեմ Վարդ.: — (1386) « Տրպիզուտի Հայ վանքերը » Տ. Ե. Պ.: — (1393) « Դապարտ Պատանեութիւն »: — (1394) « Երակարտ բաղար » Օ. Զ. Սարաֆ.: — (1399) « Հին ձեռագիրներ » Բաղդեմ Վարդ.: — Կը յիշէ մի քանի տասնեակ ծագի առաջ Մայր Ս.

դարապետի փոխընկեր հեռագրաց
այրու մը, Սոս Գատնադարա-
նին հեռագրաց խնամաւորներէն
փոխընկերը Երեւանի քով զբո-
նուած քարացած հեռագրիներն
եւ այլն : — (4601) « Կալցիոյ »
շայ — Հոռոմակահ զաւուսիւր »
Յ. Այանն — (4607) Տիւրքաշտ վար-
դապետ « Հայ Հանրագիտակ »
կարեւոր խնդիրը կը յուշէ . այդ
գործի կազմակերպելը շատ դժու-
րին է մտաւարտ կը տեսնէ . ե
իրօք հեշտուն երկնիէ իրեն նման
զնոսաններ իրեն պէս ճիւղանին
անոր կարեւորութիւնը . ե իրեն
պէս յոգաւ ազգային մասու-
նագրանին ձեռք կարեւորելին
անոր կազմութեան . բայց ափ-
սոս որ այդ կարեւոր խնդիրը
« ծայր արարտայ յանապատ »
մը դարձաւ . ե այս տնտեսաւարի
ապագայը մ'է . ի՞նչ մեր գիտուն
գրականութիւնը գրական միտաւն
գործունէութեան քննադարձու-
ղիւ չէ : — (4412) « Պաշտօնաւար »
Պ. Գ. Գանգադարան : — (4413) « Սոս
մանքն » եւ « Գաւառներ » : —
(4416) « Կալցիոյ անապատ »
դի միւսկը : — (4424) Յ. Այան
էֆենտի . Պոլսոյ կրթականութեան
գաւառութեան քննադարձու-
ղիւ չէ . ինչպէս ինչպէս ինչպէս
մը դարձաւ . բայց ի՞նչ պատ-
պն « Գաւառներ » բարեկարգ
խնամութեան կրնայ ենթարկուիլ :
— (4425) « Բեւառներ » Վ. Ս.
միւսկը : — Պ. Գաւառներ : —
(4438) Ուշագրահ եւ ընդար-
ձակ յօդուածով մը տեղեկու-
թիւն կ'առնանք այս առիտու
Խղթրեան միջանակի ներկայա-

ցուած երկերու մասին : —
(4439) Այս թերթով կը տեղի
« Հնդկաստանի Հորեքարար »
վէպը որ ըստ յարգ խնդրի
խոստման ամէն հասակի ան-
հասներու ուշագրահ եւ ոգաւ-
կար պիտի ըլլայ : Բիւզանդիոն
կը ջանայ իր թերթներուն ան-
պարկեղտ եւ ապարդիւն ներ-
շնչուններով չհամեմար . իր մի
միայն նպատակն է Պոլսոյ մա-
ղովքեան հետաքրքրութիւնը
յազգեցնել համեստ վէպերով
— (4440) Ս. Թղթանի իրա-
ւամբ կը խարազանէ այն իմա-
տակ . նորեւեկ գրչակները
որոնք քան մը երեւնալու համար
նոր աշխարհաբար լեզու մը
հապաշնորհ բառեր կը կազմեն :

ԱՐԵՎԵԼԻՔ (4670-4673) . —
Լեւոն Սրապեան Քդիկ վրայ կը
շարունակէ իր հետաքրքրական
յօդուածները : — (4600) Գ.
Ճիւղեանի կրկար յօդուածնե-
րով կը քննադատէ Հ. Գ. Մե-
նկիշեանի Հանքարանները : —
(4612) Գ. Շահինեանի « Գրա-
կան լեզու եւ գաւառաբարաւ
յօդուած » լեզուաբանական գե-
ղեցիկ ուսումնասիրութիւնը
— (4613) Ուշեւոր մը՝ Ս.
մատոսկի կը նկարագրէ Բաքնի
գաւառի աշտման յիշատակ : —
(4618) Գ. Շահինեանն ոչ արհա-
մարելի բանասէր գրագետն
կը յանգարանէ մի բանի հայերէն
հետեւեղ բառերն՝ Պատարագմ.
Պաշար. Պատարաւն . Մարշել.
Պատարագ : — (4620) Մանր տե-
ղեկութիւններ Բարեղի չայա-
քնակ գիւղերու վրայ : — (4628)

« Եկեղեցական երաժշտութիւն »
Ա. Ա. Ալեքոյանեանն : — (4630)
Խոսքով վարդապետ մի քանի
շարունակեալ յօդուածներով
Տրապիզոնի նախկին ուսուցի-
րաց համառօտ կենսագրութիւ-
նը կը ներկայացընէ : — (Թեւ
4634) « Յոյրմաւուրդի ընկեր-
ցումը մեր եկեղեցիներուն մէջ » .
եկեղեցականաց համար տնոր-
ծելի եւ հետաքրքրական դու-
թիւն մըն է հարձակն ուշա-
գրութեան : — (4634) « Վանէն
Սուլմատ » ուղեւորի թաւադի-
րութիւն մըն է : — (4660) Գ.
Անդրեասեան 1830էն սկսեալ
Պ. Պոլսոյ մէջ փայլած գրագե-
տներու եւ գրիչներու գրական ա-
րդիւնքն կ'ուսումնասիրէ : Յոյց
կու տայ յոսուադարձական . հա-
գեղաշատ . սկզբակի եւ խորհր-
դապաշտ գրիչներու պատմու-
թիւնը : Յօդուածը ժողովրդեան
գիրաւհանական է եւ տնործելի
լինելու չափ լրջութիւն մ'ու-
նի . փափաքելէ իր սր այս տե-
սակ կարեւոր յօդուածներ Կ.
Պոլսոյ թերթներն անպակաս ըլ-
լային : — (4665) « Ս. Սահա-
կայ եկեղեցին » : — (4667) Ս.
Վարդապետ Գանձակի գաւառ
գրչին վրայ Ս. Գաւառն հա-
մառօտ գեղեցիկ քննադատական
մը կը ներկայացընէ : — (4668)
Ուշագրահութեան արժանի են Պ.
Ալեքոյանեանի « Սահակ եւ Մե-
75 » յօդուածներն : — (4669-
75) Պ. Ալեքանեանի մասին հե-
տաքրքրական յիշատակներ կը
գտնենք :

Ե .

Ն Մ Ր Ա Վ Ա Ն Ի

ԳԱՆԻՐԻ . — Գ. Գ. ԳԱՆԻՐԻ . — Կը փոխանցէ իմա-
յընդ . որ « Բարեկարգ » եւ « Գեղեցիկ »
« Թերթներ » թերթներուն համար տառացած
ենք 224 ֆր . ե 80 անթ . այս տարին կը
յայտնենք մեր խորին շնորհակալութիւն
ներն :

Կ. ՊԱՆԻՐ . — Ա. ՈՐԵՆ . ԷՄԻՆ . — Պատուանշանին
տախի հրապարակաւ ուրախակցութիւն
ներ կը յայտնենք :

ԿԱՐՈ . — ՄԵՆ . ՀԱՄԱԶԱՐՈՒ Տ . ԽԱՅԱՏՐԵԱՆ . —

Ընդունած ենք բաժնեկիւնն եւ ամեն ամիս
թերթներ տեղեկութիւն Գրագրութեան — Ընթերցա-
րանին յղած ենք . հասցեն գրելով Գաղղ .
եւ Ռուս լեզուով :

ԵՐԵՎԱՆԻՐ . — Գ. Վ. ԳԱՆԻՐԻ . — « Միտիւր »
պատկերապարզ թերթը բացատրի է . զոր
իբրեւ նուր պիտի գտնաւոր :

ԳՈՐԻՐԱՆ . — Գ. Տ. ԱԼԵՔՍԱՆԵԱՆ . — Ընդունե-
ցանք . Ասկից վերջը չփոխութիւն չի ծա-
գելու համար . լաւագոյնն է գործը ուղղակի
տեսնել : Շնորհակալութեամբ կ'ընդու-
նինք « Որդունի » ներք :

ՏՅԱՆԻՐ . — ՄԵՆ . ԳԱՆԻՐԱՆ ԳԱՆԻՐԱՆԻՐ . — Գաւ-
նքներ 132 ֆր . 80 անթիւն « Գեղեցիկ » նին